

A KÉT ASSZONY.

VALAMIKOR igen jó barátok voltunk, de azután évekig nem láttuk egymást. Véletlenül talákoztunk egyszer megint este felé, az utcán, alig ismertem rá. Nagyon megváltozott az utóbbi időben, megemberesedett, megvállasodott, olyan nyugodt, gondozott, jó polgári megjelenés volt, hogy alaposan eltért régi külsejétől. Az arca is megtelt, eltűnt belőle az a határozatlan, tétova vonás, amelyre pedig nagyon jól emlékeztem a régi időkből, csak sötét szemeiben maradt meg a régi álmodozó, töprengő kifejezés. Nagyon megörült nekem. A két kezébe fogta és percekig szorongatta a kezemet, elmondta, hogy mennyit gondolt rám, minden nap szeretett volna látni, vétek, hogy így elszakadtunk egymástól, ezentúl másképp lesz megint. Ezután karonfogott, magával vitt és tovább beszélt. Percek alatt megtudtam, hogy már két éve nő, a felesége a legcsodálatosabb, a legédesebb asszony a világon és ő elmondhatatlanul boldog, soha sem hitte volna, hogy ilyen csodálatos, zavartalan boldogságban élhetnek emberek. Sötét szeme mind lelkesebben tüzelt, mind szorosabban kapaszkodott a karomba.

— Barátom, el kell jönnöd hozzánk, meg kell ismerned Olgát, nem, ne is ellenkezz, úgy sem engedlek el. Most mindjárt velem jössz, kapsz vacsorát is, ne félj, jobb lesz, mint amit a vendéglőben adnak. Eh, ne törődj a formaságokkal, nyugodt lehetsz, hogy Olga is örülni fog, jól fogjuk érezni magunkat. Nagyon kedves estéd lesz neked is.

Olyan állhatatosan erőszakoskodott, annyi buzgalom és öröm érzett a hangjában, hogy valakinek eldicsekedhet az asszonyával, az otthonával, a boldogságával, hogy engednem kellett. Egyenesen odamentünk hozzájuk.

Az előszobaajtót a zsebéből előszedett kulccsal nyitotta ki. Amint beléptünk, már felpattant a belső szobába vezető ajtó és egy szőke kis asszonyka rontott ki elénk. Valami csipkés, fodros, könnyű háziruha volt rajta, mint a forgósél, úgy viharzott végig az előszobán és pillanatok alatt már az ura nyakában volt. Egy kicsit zavartan húzódtam hátra tőlük. Az asszonyka meglátott, nyomban elengedte az urát, előbb elpirult, azután kacagott és a kezét felém nyujtva lépett oda hozzám.

— Maga biztosan Kerekes Feri, igaz? Akkor mi már régi ismerősök vagyunk, nagyon sokat hallottam magáról. Isten hozta.

A legbájosabb kis teremtes volt, akit valaha láttam. Kicsi volt és formás, csupa gömbölyűség, csupa lágy hajlás. Kék szeme volt, szőke haja apró fürtökben hullott a homlokára, olyan bizalmasan, olyan derül-

ten tudott rám nézni már ebben az első pillanatban, hogy valami jóleső meleget éreztem a szívem körül.

Benn, a szobában még valaki üldögélt, egy leány. Karcsú, magas, sovány teremtés volt, Olga odavezetett hozzá és azt mondta :

— Bemutatom magát az én szép unokanővéremnek, Máriának.

Szinte meglepetten figyeltem föl arra a szóra, hogy szép unokanővérem. Bírálgatva végignézttem rajta. Kétségkívül szép alakja volt, sötét, majdnem fekete haja és nem épen kifejezésteljes, de szabályos vonású arca. Magamban el kellett ismernem : csakugyan szép leány. Ezután leültünk és beszélgetni kezdtünk.

A társalgás váratlanul nehézkesen indult. Főképen csak a fekete leány beszélt, egész magasságában kiegyenesedve ült a széken, öntudatos, nyugodt tekintettel nézett ránk, szinte ellenőrizve, hogy zavartalanul tudjuk-e követni a beszédét, nem kell-e valami közérthetőbb, népszerűbb hangot használnia, egy-egy komplikáltabb kifejezést kimért, rövid gesztusokkal próbált közelebb hozni hozzánk. Beszélt az egyetemről, ahol már nem is tudom hányadik félévet hallgatta valamelyik fakultáson, bizonyos Pozsonyi nevezetű tanársegédről, aki megkérte a kezét, de nem megy hozzá és egy kísérlet-sorozatról, amellyel nyilvánvalóan nem értett egyet, azután még egyéb dolgokról is, amelyekre már másnap sem tudtam visszaemlékezni.

Olga figyelmesen hallgatta, időnként nagy meggyőződéssel helyeselt neki. Mi is éreztük, hogy a társaság központja a fekete leány és komoly megtiszteltetés a számunkra, hogy ilyen barátságosan elbeszélget velünk. Igaz, egy kicsit szertartásos volt és felsőbbbűség, de azért nem épen büszke, egyetlen rendreutasító, vagy elítélő szava sem volt a számunkra semmiért és mi kétségkívül hálásak lehettünk neki. Olgára is csak egy komoly, de nem fölháborodott pillantást vetett, amikor megfogta az ura kezét, a ruhájára vonatkozólag is csak annyit mondott, hogy ő, Mária semmi esetre sem venne fel ilyen ízléstelenül közönséges holmit, amelyről már messziről érzik a nagy olcsóság, még otthonra sem és a kicsi asszony büntudatosan lehorgasztotta a fejét.

A szép Mária nem sokára elment, ismételt kérések után sem volt hajlandó ott maradni vacsorára és egyszerre csak azt éreztük, hogy valahogyan könnyebben lélelzünk, elhárult felőlünk valami leverő nehézség, amelyet eddig csak szinte öntudatlanul éreztünk. Olga nyomban az ura kezébe tette a kezét és minden szégyenkezés nélkül szorongatta, egyszer még meg is ölelte és a vállára hajtotta a fejét. Lassacskán érezni kezdtem, hogy milyen zavartalan, jóleső összhangban van körülöttünk minden a kicsi háziasszonnyal. A szoba zsúfolva volt csecsebecsékkal, kézimunkákkal, fodros, fehér függönyökkel és kis terítőekkel, ezer aprósággal, amelyek közül egyik sem lehetett valami értékes holmi, de mindegyiken megéreztem, hogy az asszony mennyi kedvvel készítette és rakosgatta ki őket, hogy minden darab külön öröm volt és külön esemény két meleg szívű ember számára. Meglehetősen zajos társaság vol-

tunk így hármásban, Olga a leghaszontalanabb semmiségeken is úgy tudott kacagni, hogy nekünk is nevetni kellett. Az én szavamba örökösén belevágott és valami egészen távoleső, új dologról kezdett beszélni, azután hirtelen megzavarodva elhallgatott, vagy nevetett. A férfi aggódó pillantásokat vetett rám, figyelte, hogy eléggé meg tudom-e érteni és méltányolom-e mindezt, minduntalan megkérdezte: hát nem elragadó? Tündér, úgy-e. Az urát úgy hallgatta a kicsi asszony, tágra nyílt szemekkel, elragadtatott mosollyal, mintha örökké csak válogatott bölcseségeket várna tőle és nem akarná elveszíteni egyetlen szavát sem és minden pillanatban éreznem kellett, hogy a férfi felvirul, étellel és kedvvel telik meg ebben a körülrajongásban.

A vacsorához felterített asztal nagyon szép volt, telerakva csinos porcellánokkal, csipkés terítőekkel és sokféle, csillogó pohárral. A vacsora is jó volt. Barátom nagy lelkesedéssel evett, minden második falat után ellágyult tekintetet vetett az asszonyra és azt mondta: Hát nem nagy-szerű? A kicsi asszony kacagott, lenyelt egy falat húst, azután lerakta a tányérja mellé a kést, meg a villát. Nem, nem tud enni, nincs semmi étvágya. Ó, nincs semmi baja, de azért nem is érzi egészen jól magát, egy kicsit ég a szemé és délután nagyon furcsán szúrt a háta.

A férfi felugrott, olyan megdöbbenten és rémülten hajolt le az asszonyhoz, hogy önkénytelenül is elmosolyodtam. Nyomban orvosért akart szaladni, de az asszony kinevette. Ugyan, bolond, ülj le, egyél nyugodtan. Semmiség, reggelre majd elmúlik. A férfi egy darabig még a homlokát tápogatta, az ütőerét keresgélte és megesküdtött, hogy az asszony lázas, az pedig mindenképen biztos, hogy harminchét fokot felül van, azután, amikor látta, hogy én is mosolygok, dörögve leült és nyugtalan pillantásokkal figyelte a feleségét.

Meglehetősen korán eljöttem tőlük. Vacsora után talán egy félórát beszélgettünk még régi dolgokról, az asszonyka azonban most már határozottan bágyadtnak látszott, tehát fölálltam és elbúcsúztam. Nem is túlságosan marasztaltak, de szentül meg kellett ígérnem, hogy nagyon hamar, még a héten eljövök megint, ők minden este otthon vannak, nem is kell előre üzennem, hogy mikor jövök.

A következő napokban meglepően sokat gondoltam rájuk. Újból és újból eszembe jutott az örökké kacagó kicsi asszony és a sötét, töprengő tekintetű, eredetileg talán csöppet száraz kedélyű férfi, aki olyan meglepően át tudott melegedni az asszonya mellett. Jóleső érzés volt közöttük ülni, határozottan vágyódtam utánuk és a hét végén valamelyik napon estefelé megint odamentem. Jókedvűen indultam el, útközben azonban egészen váratlanul valami bizonytalan, szorongó érzés támadt fel bennem. Amikor a csengetésre Mária, a szép unokanővér nyitott ajtót, már határozottan valami rosszat sejtettem.

A szép Mária tájékozatlan, de ellenséges pillantással mért végig.

— Kezét csókolom, — mondtam hűvösen és erre kegyeskedett megismerni.

— Ó, maga az? — felelte és bebocsátott az előszobába, ott azonban megint mereven megállt az utamban. — Olgáékat keresi, úgy-e? — kérdezte és ez a fölösleges kérdés nagy ingerültséget keltett bennem. — Bizony, nem a legjobbkor — folytatta ő változatlanul nyugodt arccal. — Olga ugyanis beteg. Nagyon beteg.

Úgy megrémültem, olyan hirtelen elsápadtam, hogy nyomban valami csodálkozást is éreztem magamban, valahol belül. Ugyan, egy idegen asszonyért, akivel egyszer beszéltem életemben!

— Nagyon beteg? — kérdeztem tanácstalanul.

A szép Mária lemondóan legyintett és az ajtóra nézett, mintha azt várná, hogy tapintatosan, gyorsan távozzam. Ezzel újból fölingerelt és meglehetősen ellenséges modorban előbbre léptem.

— Ha megengedi, azért benézek egy percre — mondtam dühösen, amire ő vállat vont és egy csöppet, csak éppen annyira, amennyi föltétlenül kellett, félrehúzódott előlem az útból.

Odabent a kis szobában érezhető volt, hogy csakugyan komoly baj van. Négyen-öten üldögéltek a karosszékeken, meg a színes párnákkal telerakott kis pamlagon. Két öregasszony, az egyik sovány volt, ráncos és töpörödött, a másik erőteljes és kövér. Azután egy kopasz öreg úr, egy vastag aranyóraláncos, dagadt képű férfi, meg egy matrózhűs gyerek. Nagy, komor csöndben voltak, amikor közéjük léptem, afféle nehezen eszmélő, kifejezetten egyéb gondolatokkal elfoglalt pillantásokat vetettek rám. Tudomásul vették, hogy ki vagyok, azután tovább hallgattak. A vastag aranyláncos férfi a kezeit összefonta a hasán és a hüvelykujjaival malmozott, a kövér öreg asszony időnként sirós hangon azt mondta: Istenem, Istenem. A szép Mária valami olyasfélét mondott, hogy Isten útjai kifürkészhetetlenek, azután egy professzor-ról kezdett beszélni, akinek állítólag nagyon furcsa szokásai voltak, miután azonban senki sem figyelt rá, sértődött arccal hamarosan elhallgatott.

Egyszer kinyílt a szomszéd szoba ajtaja, barátom kijött közénk. Egy atlétatermetű, magas fiatalember vezette, vagy inkább vonszolta maga után karonfogva. Rám nézett, de nyilvánvalóan nem látott és a szívem keservesen összefacsarodott. Egyetlen emberi vonás sem volt az arcában, csupa mély ránc volt az egész arc, amelyek szürke és kék foltokat barázdáltak. Az ajka hideglelősen remegett, a homlokáról csöpögött a verejték. Az atlétatermetű fiatalember valamit beszélt neki, a többiek is körülfogták, szólongatták.

— Maradj itt, uralkodj magadon. Odabenn őt is csak izgatod.

— Igen — mondotta erre, de egészen biztosan nem tudta, hogy miről van szó. Azután halk nyögés hallatszott a másik szobából, a félig nyitott ajtón át, a férfi két kezével belekapott a hajába, félrelökte maga elől a fiatalembert és megint visszaroht.

Nagy csöndben üldögéltünk tovább, nem is tudom, meddig. A kövér öreg asszony később fölállt, azt mondta, hogy vacsorát kell

adnia a gyerekeknek és elment. Nem sokkal utána távozott a kis, kopasz emberke is, aki magával vitte a matrózruhas gyereket. Jó egy-néhányszor eszembe jutott, hogy nekem is mennem kéne, talán nem is helyes, hogy itt ülök a családtagok között, azután mégis ülve maradtam. Valamikor későn éjtszaka szörnyű hangra riadtunk fel. Rekedt, hörgő üvöltés volt, embertelen, félőrült ordítás, a halálrasebzett állat bőgése inkább. Sápadtan néztünk egymásra, aztán berohantunk a szomszéd szobába. A kicsi asszony mozdulatlanul, fehéren, lehúnyt szemekkel feküdt az ágyon, az ura tántorogva lépett egyet az ajtó felé, azután összecuklott és elhanyaglott, kinyujtott karjaimmal még éppen elkaphattam estében.

A következő hetekben nagyon sokat voltunk együtt. Naphosszat ott üldögélt a kis szalónban és senkit sem túrt meg maga mellett, de engem láthatóan szeretett. Sohasem próbáltam vigasztalni, egy szót sem szóltam hozzá, csak ültem mellette, csöndesen tépelődve s ez jól eshetett neki. «Szervusz» mondtam este nyolc, vagy kilenc óra tájban és ő szótlanul nyujtotta a kezét. «Szervusz», mondtam éjfélkor, vagy még később, egy óra tájban és közben tíz szót sem váltottunk egymással. «Édes boldogságom» suttogta néha és én komoran bólogattam hozzá. «Istenem, miért nem inkább én» panaszkodott máskor és én elégedetlenül csóváltam a fejemet.

A kis szalónból alig mozdult ki, délben ott ebédelt, éjtszaka ott is aludt a pamlagon. Csak jóval később, hetek múlva történt meg, hogy felállt, karonfogott és körülvezetett a lakásban. Megálltunk a zongora előtt, amelyen felnyitva hevert egy Schubert-album és egymásba karolva hosszú negyedórakig bámultuk a poros kottát. A fodros fehér függönyök is porosan, gyűrötten függték az ablakok és az ajtók felett, a kézimunkák, a csecsebecsék rendetlenül, gondozatlanul heverték szanaszét. Bent a hálószobában félig nyitva állt egy fiók, benne néhány pár harisnya, az asztalon kis kosárban egy megkezdett kézimunka, néhány gombolyag színes fonál, meg egy zöld fátyol hevert. Az éjjeli szekrényen kis üveg-tálban két apró fésűt láttunk, egy gyöngysort, meg néhány gyűrűt. Apróra megnézegettünk mindent. Ő néha összerázkódott, vagy a két kezével belekapott a hajába és én csillapítólag a vállára tettem a kezem. Még késő éjtszaka sem akart elengedni, rémülten könyörgött :

— Ne menj el, édes barátom, ne hagyj itt egyedül. Olyan üresek itt ezek a szobák, az egész lakás, rettenetes.

Ilyenkor úgy sajnáltam, hogy a szemem égett a visszafojtott könnyektől. Világosan éreztem : Szegény, elveszett lélek. Soha többé nem lesz belőle egészséges, ép ember.

Talán a harmadik hónap végén történt, hogy egy este ott találtam nála a szép Máriát. Ellenségesen néztünk egymásra, ő határozottan sérődött volt valamiért, nem tudhattam, hogy miért, de nem is törődtem vele. Egy darabig ott ült mellettünk, mintha azt várná, hogy majd csak elmegyek, azután mégis ő szökött meg előbb. Rosszkedvű voltam és

elégedetlen, nagyon furcsán éreztem magam, amikor a barátom egyszerre csak megszólalt :

— Érdekes, hogy ez a Mária mennyire hasonlít ő hozzá. Nem vetted még észre?

Megdöbbenve, majdnem felháborodva bámultam reá. Nyilván megértette a tekintetemet, mert elpirult és zavartan motyogott valamit. No, nem éppen külsőleg, külsőleg csak egyes részletekben, például a szeme egészen olyan. Inkább az egész lényében van valami olyasforma, ami őbenne volt.

— Honnan veszed ezt? — kérdeztem ellenségesen és ő bizonytalanul legyintett. — Ó, azt úgy érezni, az ember rájön lassanként. Mária maga is mondta már nem egyszer.

A következő hetekben mind gyakrabban ott találtam nála a szép Máriát, aki mind sértődöttebb arcot vágott, ha jöttem és mind ellenségesebben nézett rám. Az egész nagyon kellemetlen volt, hamarosan el is maradtam tőlük. További három hónap múlva a barátom jött el hozzám. Egykori ápoltságának, gondozottságának a nyomai is alig látszottak rajta. A ruhája pecsétes volt, a nadrágja gyűrött, a kabátjáról hiányzott egy gomb, egy másik is csak egy szál cérnán lógott rajta. Zavartan mosolyogva, kényszeredetten hümmögve megkért, hogy legyek a tanuja az esküvőn. Ridegen, majdnem nyersen utasítottam el. Még a gyászév leteltét sem várta be és én valami keserves csalódást éreztem, azt a fájdalmat, hogy megint elvesztettem egy darabot az emberekhez, az életben való hitből.

Elmult két év is, mire megint találkoztam vele. A kávéházban láttam egyszer estefelé, egyedül üldögélt a Tátra-kávéház egyik kis ablakfülkéjében. Körülötte ujságok és képeslapok heverték, de nem olvasott, hanem az állát az öklére támasztva, kifelé bámult az utcára. Még mindig volt bennem valami tompa harag ellene, de olyan gyűröttnek, fáradtnak, megviseltnek látszott, olyan mélyen ült benne az arcában a régi tétovázó, nyugtalan kifejezés, hogy nagyon megsajnáltam és odamentem hozzá. Egyenesen megható volt, mennyire örült nekem, hálásan, boldogan szorongatta a kezemet. Nyomban a feleségéről kezdett beszélni.

— Barátom, nem is képeled, milyen boldog vagyok. A legnagyobb asszony a világon és csodálatos, hogy mennyire hasonlít őhozzá. A szeme, a mosolygása, a kedvessége mind olyan és még sok másban is egészen ő. Látod, milyen furcsa az élet. Igazán azt hittem, hogy mindent elvesztettem és most mégis úgyszólván visszakaptam őt.

Néhányszor találkoztunk ezután a kávéházban, egyszer sok könyörgéssel és rábeszéléssel arra is rávett, hogy vacsorázzam náluk. A régi lakásra alig lehetett ráismerni. A fehér függönyök és színes kézmunkák eltűntek, a régi kis szalónbútorok helyén nagy angol bőrkarosszékek álltak. Az előszobában, a sarokban egy seprű, meg egy padlókefe hevert, az ebédlőben a cukortartóban egy kölnivizes üveg

meg egy szájfestékdoboz állott. Az asztalon a terítő pecsétes volt, hármunk elé háromféle tányért raktak. A vacsora szertartásos és méltóság-
teljes hangulatban folyt le. Az asszony tüntetően figyelmesen intézte a tálalást és a kínálgatást, ő is tartotta szóval a társaságot. Hosszasan fejtegette, hogy ő most már kész gyógyszerésznő és tulajdonképen nagy oktalanság, hogy nem használja fel a tudását, hanem otthon ül az ura mellett, mint akármelyik tudatlan polgárasszony és a barátom vára-
kozóan nézett rám.

— Nagyszerű asszony, igaz?

Mária, elnézően mosolygott, imponáló szerénységgel elejtette ezt a témát és egy új fájdalomcsillapító szerről kezdett beszélni, amelytől nem sok eredményt várt és az ura elragadtatva hunyorított felém :

— Csodálatos, úgy-e?

Mosolygott és ez a mosoly valami halvány, mesterkélt visszfényes volt a régi mosolyának. Egyszerre éreztem, hogy megértettem ezt az embert, hogy jobban megértem őt most, mint ezelőtt. A kicsi asszony túlságosan nagy ürt hagyott maga után és neki meg kellett kísérelnie, hogy ezt az ürt valahogyan kitöltse, ha élni akart. Éppen, mert olyan nagyon szerette, mert olyan nagyon érezte a hiányát, keresnie kellett valamit, hozzá hasonlót, valami kárpótlást.

Többé nem mentem el hozzájuk, de néha találkoztam barátommal a kávéházban. Sokszor egy kicsit terhes volt, hogy örökké az asszonyról beszélt, de ezt is elviseltem. Sohasem említette az asszony nevét, mindig úgy mondta : a feleségem, vagy néha csak úgy : Ő. Éppen olyan kedves volt, bájos és jószívű, mint a másik asszony és még más jó tulajdonságai is voltak. Művelt volt, szép volt és nagyszerűen öltözködött, az Operában, vagy egyik-másik étteremben mindig valóságos feltűnést keltett. Az új bundájában igazán hódító volt, pedig a bunda nem is volt drága, ő mindig nagyon olcsón tud vásárolni.

Nemsokára én is láttam az asszonyt valami budai cukrászdában egy magas, szőke, monoklis fiatalemberrel, a bunda csakugyan nagyon szép volt rajta. Azután megint láttam egyszer éjtszaka az Alagútban, karonfogva ment egy katonatiszttal és mind a ketten hangosan nevettek.

Barátom legközelebb megkért, hogy szerezzek neki kölcsönt az óbudai kis házára. Nagyon haragudtam rá, valami dühös vágyat éreztem, hogy felvilágosítsam, felnyissam a szemét. Dühös célzásokat tettem bizonyos asszonyokra, akiknek semmi sem fontos, csak a cifra rongy, akik nem törődnek az otthonukkal, tönkreteszik a férjüket és a barátom megdöbbenve, de teljesen értetlenül bámult rám. Végül is csak legyintett. Ő, barátom, az ilyen asszonyt nem lehet kartonban jártni. Az ilyen asszony elvárhatja, hogy emberségesen bánjanak vele, hogy megkapjon mindent, amire szüksége van.

Később valami homokvári földbirtokos-fióval hallottam együtt emlegetni az asszonyt, akkor egy darabig mind mérgesebb és leplezetlenebb célzásokat tettem Homokvárra és az asszonyra, barátom azon-

ban mintha nem is hallotta volna, rám sem ügyelt. Ez már mégis csak sok volt egy kicsit, dühösen rámordultam és otthagytam a faképnél, nem is mentem be többé a kávéházba.

Utoljára vagy két évvel ezután láttam, ugyanannál a kávéházi asztalnál. Az utcáról láttam meg az ablaküveg mögött, olyan sápadt volt, olyan erőtlennek, komornak és magába merültnék látszott, hogy egyszerre feltámadt bennem minden barátság és szeretet, szinte rémülten siettem be hozzá. Az állát az öklére támasztva, elgondolkodva bámult kifelé az utcára, a vállára kellett tennem a kezemet, hogy felrezenjen és észrevegyen.

Végtelenül érzékenyült, hálás pillantással nézett föl rám. Leültetett maga mellé, nyomban előszedett a zsebéből egy levelet, megmutatta messziről, azután remegő ujjakkal megint belegyúrte a kabátja zsebébe.

— Hogy ír, barátom, ha tudnád, milyen kedvesen! Elragadóan tud írni — mondta és lelkesedve bólogatott hozzá.

— Honnan ír? — kérdeztem tájékozatlanul és ő nagyon meglepődött a kérdésemre.

— Homokvárról, természetesen Homokvárról. Már körülbelül egy esztendeje ott van gyógyszerháza. Igazán nem tudtál róla?

Néhány kérdéssel kivallattam. Eladta az óbudai házat és megvette az asszonynak a homokvári patikát. Azóta nagyon kevés pénz kell neki, alig néhány száz pengő havonta, de bizonyos, hogy idővel jobban fog menni az üzlet és akkor az asszony majd visszafizet mindent, visszavásárolja a házat is. Nem szoltam semmit, de nagyon furcsa arcot vághattam, mert a barátom megriadt, zavarba is jött. Egy darabig tanácstalanul bámult maga elé, azután hirtelen közelebb hajolt hozzám.

— Tudod, barátom, vannak, akik mindenféle rosszat beszélnek róla, hiszen az emberek olyan irigyek és rosszakarók, az ilyesmi nem is számít. Nagyon örülök, hogy te legalább ismered őt, te tudod, hogy milyen csodálatos teremtés. Veled nyugodtan beszélhetek róla.

Dörmögtem valamit, amitől aligha lett sokkal okosabb. Hallgatunk, ő mindig nyugtalanabbnak látszott. Végre nehézkesen megmozdult, mind a két karjával rákönyökölt az asztalra.

— Nagyon boldog vagyok, barátom — kezdte megint akadozva. — Persze, mások ezt nem egykönnyen érthetik meg, mások csak azt látják, hogy ő ott van, én meg itt, de hát mit tudják azt mások és mit törődöm én velük. Micsoda asszony, barátom, mennyire szeretjük egymást. Persze, persze, neki is fáj, hogy ilyen keveset lehetünk együtt, de hát csak nem hagyhatja felhasználatlanul, parlagon heverni mindazt, amit tud, amit tanult. Ő dolgozni akar, segíteni akar nekem. Én mindent tudok, elmond ő nekem mindent, ami történik vele, hiába beszélnek az irigyek. Ő . . . , ő . . . igazán szeret engem.

Egy darabig rám bámult, zavaros, riadt tekintettel, azután, hogy

nem feleltem semmit, az öklével hirtelen odavágott az asztalra és felordított.

— Szeret, érted? ! Nem igaz, hogy nem törődik velem, ne merjetez ilyen mondani ! És ha mégis azt hinnéd, ha te is azt hinnéd : . . .

Sietve megnyugtattam, hogy nem hiszek semmi rosszat és nagyon kiváló asszonynak tartom a feleségét. Hátradőlt a székben, megkönnyebbülten nagyot lélezett, az ujjáival végigsimított a homlokán. Megköszönte, hogy így megnyugtattam, hirtelen arról kezdett beszélni, hogy az asszony mennyire hasonlít Ő hozzá, a hangja, a mozgása, egészen olyan, mint az Övé volt, azután elhallgatott és többé nem lehetett a szavát venni.

Egy cseppet sem lepett meg, mikor három, vagy négy nap múlva az öngyilkosságáról hallottam. Kirakta maga elé az asztalra mind a két asszonyának az arcképét és szíven lőtte magát. Csak egy búcsúlevelet hagyott hátra, a feleségének címezve. A levél így kezdődött :

— Édes imádott asszonyom, tē bocsáss meg nekem, hogy ilyen rút hálátlansággal fizetek a te gyönyörű, nagy szerelmedért . . .

Thury Lajos.

BAL UTÁN.

*Nem volt szava sem, egy sem;
nem ment ez ma sehogysem.*

*Az ember szanaszéjjel
indul a havas éjjel.*

*Végre, nagy ügyel-bajjal,
hazaveri a hajnal.*

*Míg gyors álomba ájul
s feledkezik bajáru:*

*Rásüt a reggeli óra
az egyedülvalóra . . .*

Szegedi István.